

اولین و آخرین سوره نازل شده از زبان امام رضا(ع) / استنباط آیت‌الله جوادی آملی از حدیث امام رضا(ع)

امام رضا(ع) پیوسته با قرآن مأنوس بود و در آیات آن تدبر می‌کرد. آن حضرت روایت ارزشمندی درباره تحریف‌ناپذیری قرآن کریم دارند که منبع و مستند مفسران از جمله آیت‌الله جوادی آملی برای اثبات عدم تحریف قرآن از آن استفاده می‌کنند.

امام رضا(ع) پیوسته با قرآن مأنوس بود و در آیات آن تدبر می‌کرد. آن حضرت روایت ارزشمندی درباره تحریف‌ناپذیری قرآن کریم دارند که منبع و مستند مفسران از جمله آیت‌الله جوادی آملی برای اثبات عدم تحریف قرآن از آن استفاده می‌کنند. به گزارش خبرگزاری مهر، امام علی بن موسی الرضا(ع) از لحاظ علمی منزلت بالایی داشت و از بیست و چند سالگی در مدینه به فتوا می‌نشست، آن حضرت در حرم پیامبر(ص) می‌نشست و هرگاه کسی از علمای مدینه در مسأله‌ای در می‌ماند، همگی به امام(ع) اشاره می‌کردند و مسائل خود را از ایشان می‌پرسیدند و امام(ع) هم به آن‌ها پاسخ می‌گفت. امام رضا(ع) در هر شهری از مدینه تا مرو که اقامت می‌کرد، مردم پیش او می‌رفتند و درباره مسایل دینی خود سؤال می‌کردند. ثامن الحجج(ع) پیوسته با قرآن مأنوس بود، آن را به دقت می‌خواند و در آیات آن تدبر می‌کرد و می‌اندیشید که درباره چه چیز و در چه وقت نازل شده است. گفتار، پاسخ و مثال‌های آن حضرت(ع) همه برگرفته از قرآن کریم بود. ایشان در روایتی می‌فرمایند: «... لا یخلق من الأزمنة و لا یغث علی الأکسنة لأنه لم یجعل لزمان دون زمان بل جعل دلیل البرهان و حجه علی کل انسان لا یأتیه الباطل من بین یدیه و لا من خلفه تنزیل من حکیم حمید» (ابن بابویه، 1378 ق، ج 2، ص 130) حضرت می‌فرمایند: قرآن در زمان‌ها کهنه نمی‌شود و بر زبان‌ها ترک نمی‌گردد، زیرا قرآن برای زمان خاصی نیست بلکه دلیل روشن و حجتی بر همه انسان‌هاست. کتابی که از پیش روی آن و از پشت سرش باطل به سویش نمی‌آید. وحی‌نامه‌ای است از حکیمی ستوده.

آیت‌الله جوادی آملی از مراجع گرانقدر عالم تشیع معتقد است از این حدیث نورانی می‌توان صیانت قرآن کریم از تحریف را استنباط کرد. ایشان در کتاب «قرآن حکیم از منظر امام رضا(ع)» می‌نویسد: اگر به سبب عدم مقتضای جاودانگی، زوال قرآن شدنی باشد؛ یعنی مشکلات زندگی انسان را نتواند برطرف کند و نیز پاسخگوی شبهات علمی نبوده، از هدایت انسان به مقاصد الهی ناتوان باشد یا به جهت وجود مانع از دوام و پایداری، دچار دسیسه و تحریف و تغییر گردد؛ قرآن ربسمان و دستگیره‌ای ناپایدار است و تمسک به آن ناروا و ناممکن!

اولین و آخرین سوره در ترتیب نزول

«شأن و اسباب نزول» یکی از مباحث مهم در علوم قرآنی است و کمک شایانی در تفسیر آیات می‌کند. به اعتقاد بسیاری از مفسران، فهم و تفسیر قرآن کریم بدون شناخت سبب نزول آیات، امری ممتنع و غیر ممکن است. همچنین «قراآت» و «سوره‌شناسی» از دیگر علوم قرآنی است که مبحث مهمی در ترجمه و تفسیر به شمار می‌رود.

ثامن الحجج(ع) در این زمینه نیز روایات گهرباری دارند که ناظر به اطلاعات درباره برخی از سوره‌ها و آیات قرآن کریم است. به عنوان نمونه، ایشان نزول سوره مبارکه انعام را نه به صورت تدریجی بلکه به صورت قطعی و یکپارچه می‌دانند.

در نمونه دیگری، حضرت رضا(ع) به واسطه پدر بزرگوارش به نقل از امام صادق(ع)، اولین و آخرین سوره نازل شده بر رسول خدا(ص) را به ترتیب «سوره علق» و «سوره نصر» می‌داند. (ابن بابویه، 1378 ق، ج 2، ص 6) قطعاً آگاهی از چنین اموری کمک

بسیار، به فهم و تفسیر قرآن، کمک می‌کند.*

*منبع: مجموعه تفسیری امام رضا(ع)، چاپ اول 1392، انتشارات بنیاد بین‌المللی فرهنگی و هنری امام رضا(ع)